

Ігор Випасняк

ОСОБЛИВОСТІ СОЦІАЛЬНОЇ ІНТЕГРАЦІЇ ГЛУХИХ ДІТЕЙ У ПРОЦЕСІ ОРГАНІЗАЦІЇ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ В СПЕЦІАЛІЗОВАНИХ ШКОЛАХ

Актуальність. На сучасному етапі в зв'язку з різними екологічними катаклізмами та військовими конфліктами кількість дітей з вродженими дефектами не зменшується, а зростає [1, с.4]. Дослідження останніх років показують значне збільшення числа дітей з генетичним та вродженим механізмом виникнення глухоти. При цьому кількість дітей з набутою нейросенсорною глухотою зменшується мало. Серед причин, які сприяють погіршенню здоров'я дітей, виділяють зниження рівня їх мотивації до занять фізичною культурою [2], що є дієвим засобом в корекції і компенсації рухової сфери у людей з порушеннями слухової сенсорної системи [1].

Однією із основних задач спеціалізованої школи є підготовка дітей до самостійного життя, трудової діяльності разом з іншими членами суспільства, оволодіння професією, а порушення функції одного чи декількох аналізаторів у дитини створює специфічні проблеми як соціальної, так і трудової адаптації, які в значній мірі можуть бути вирішені в процесі рухової діяльності.

Метою нашого дослідження було виявлення мотивів, інтересів та ставлення глухих дітей до занять фізичними і спортивними вправами.

Методи і організація дослідження. Дослідження проводилось на базі спеціалізованої школи-інтернату для глухих дітей в м. Калусь Івано-Франківської області. В дослідженні взяли участь 67 учнів даної школи віком 13-17 років, з них 39 хлопців і 28 дівчат.

Всі діти були оглянуті комісією в складі педіатра, невропатолога і хірурга. Згідно з медичним висновком комісії, всі діти визнані практично глухими. З них 82% мали набуту глухоту внаслідок захворювань і травм, які вони перенесли в ранньому дитинстві.

Для виявлення мотивів, інтересів та ставлення глухих дітей до занять фізичними вправами користувались соціологічним методом дослідження – анкетуванням. Нами була розроблена спеціальна анкета, яка складалась із 3-х частин: вступної, основної, демографічної, і включала в себе 19 питань відкритого типу.

Результати дослідження та їх обговорення. За допомогою анкетування ми з'ясували ставлення глухих дітей до занять фізичними вправами. На запитання: "Як часто Ви робите ранкову гімнастику?" респонденти відповіли: регулярно – 37,8%, час від часу – 34,6%, ніколи не роблять ранкової гімнастики – 27,6% опитаних. Отже, видно що 72,4% глухих дітей хоч і не регулярно, але роблять ранкову гімнастику. Також було запропоновано відповісти їм на запи-

тання: "Чи відчуваєте Ви позитивний вплив ранкової гімнастики на зміцнення Вашого здоров'я? Результати виявились такими: 68,2% опитаних стверджують, що відчувають, а 31,8% – не відчувають. Необхідно врахувати, що щоденне виконання комплексу вправ ранкової гімнастики сприяє загальному оздоровленню організму, забезпечує високу працездатність упродовж дня, сприяє вдосконаленню координації нервово-м'язового апарату, діяльності серцево-судинної і дихальної систем [1].

З огляду на те, що ранковою гімнастикою займаються не всі учні даної школи, ми з'ясували, чи використовують вони інші види фізичних вправ. На запитання: "Чи займаєтесь Ви фізичними вправами крім ранкової гімнастики?" респонденти відповіли так: займаються 64,7%, не займаються 35,3%.

Відомо, що заняття фізичними вправами сприяють поліпшенню самопочуття, підвищенню працездатності, зниженню втоми [2]. В ході анкетування виявилось, що 34,5% глухих дітей почувають себе бадьоро після виконання фізичних вправ, у 32,3% респондентів поліпшується настрій, працездатність підвищується в 20,1%, настає втома і почувають себе гірше 13,1% опитаних.

Анкета також містила запитання, відповіді на які дозволяли з'ясувати мотиви глухих дітей до занять фізичними вправами. На запитання: "Яким видам фізичних вправ Ви надасте перевагу?" – з'ясувалось, що більшість респондентів обирають спортивні ігри – 29,4%, атлетичній гімнастиці віддають перевагу – 20,6% (переважно хлопці), легкій атлетиці – 12,3%.

Меншою популярністю в опитаних глухих дітей користується плавання – 6,1% та туризм – 9,4%, незначна кількість респондентів надає перевагу зимовим видам спорту – 7,7%.

Щоб визначити зміст мотивації глухих школярів до занять фізичними вправами, в анкету було включено спеціальне запитання: "Чому Ви займаєтесь фізичними вправами? Результати обробки відповідей наведені в табл. 1.

Таблиця 1. Мотиви глухих дітей до занять фізичними вправами

№ з/п	Мотиви	Кількість респондентів (%)
1	Бути здоровим	36,2
2	Мати гарну статуру	30,3
3	Займаюсь тому, що це роблять інші	2,6
4	Для покращення настрою	24,3
5	Бажання випробувати свої сили	6,6

Аналізуючи мотивації до занять фізичними вправами у дітей з вадами слуху, потрібно цікавитись не тільки тим, що спонукає активно займатися, але і тим, що їм перешкоджає. Такі дані подані у табл.2.

Таблиця 2. Причини, які перешкоджають займатися фізичними вправами

№ з/п	Причини	Кількість респондентів (%)
1	Відсутній інвентар, обладнання	36,2
2	Не вистачає вільного часу	27,4
3	Відсутність методичних рекомендацій	12,8
4	Відчуваю себе здоровим, тому і не займаюсь	7,1
5	Немає умов	16,5

Як видно з табл. 2, більшість дітей з вадами слуху основною причиною, яка перешкоджає їм займатися фізичними вправами, називає відсутність інвентарного обладнання, а це свідчить про погане матеріальне забезпечення спеціалізованих шкіл. Важливою причиною також є нестача вільного часу, тому що день дуже насичений навчальними заняттями та спеціальним режимом дня.

Висновок. Основними мотивами до занять фізичними вправами у глухих дітей є бажання бути здоровими, мати гарну тілобудову і покращити свій емоційний стан.

Вивчення особливостей організації процесу фізичного виховання в спеціалізованих навчальних закладах дасть змогу в подальшому розробити методичні основи його побудови і шляхи підвищення ефективності системи занять фізичною культурою і спортом.

1. Байкіна Н.Г., Сермеев Б.В. Физическое воспитание в школе глухих и слабослышащих – М.: Советский спорт, 1991. – С.3-5.
2. Круцевич Г.Ю., Безверхняя Г. Формирование мотивации к занятиям физической культурой и спортом в школьном возрасте // Материали четвертого міжнар. наук конгресу "Олімпійський спорт та спорт для всіх: проблеми здоров'я, рекреації, спортивної медицини та реабілітації". – К.: Олімпійська література. – С.385.
3. Ильин Е.П. Мотивация и мотивы. – СПб.: Питер, 2002. – С.471-475.
4. Сермеев Б.В. Физичній культурі інвалідів – наукову основу // Дефектологія. – 1998. – №2. – С.15-17.

The article is devoted to study of features of organization processes of physical education in the specialized educational institutions, that will enable in future to develop methodical of a basis of its construction and route of rising effective of system of employment by physical culture and sports.